

Yttrande

(Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet)

2023-09-18

Yttrande angående Redovisning av uppdrag att analysera klimateffekters påverkan och konsekvenser för verksamheten samt nominering av åtgärder till klimatanpassningsplanen

Yttrandet

De åtgärder som tjänsteutlåtandet föreslår för stadsledningskontoret räkning till den kommande klimatanpassningsplanen täcker många av de fysiska utmaningar som ett förändrat klimat medför för kontoret och kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen och stadsledningskontoret har också ansvar för den övergripande planeringen och för stadens budget. Det är därför också viktigt att fler aspekter av klimatförändringarnas effekter arbetas in i kommande budgetunderlag, exempelvis bör riskanalyser i förhållande till livsmedelsförsörjning och klimattflyktingar finnas med.

Yttrande

2023-09-15

Dnr: 0258/23

Yttrande angående – Redovisning av uppdrag att analysera climateffekters påverkan och konsekvenser för verksamheten samt nominering av åtgärder till klimatanpassningsplanen

Yttrande

Att bygga en klimatanpassningsplan baserat enbart på scenariomodellering utefter prognoser har vi tidigare ifrågasatt med tanke på de osäkerheter som finns i klimatprognoser på tidsskalan från säsonger till årtionden. Såsom framgår av SMHI är klimatprognoser på denna tidsskala fortfarande i sin linda. En detaljerad förståelse av klimatsystemets förutsägbarhet är ännu inte helt fastställd, och därför finns det en risk att prognosbaserade planer kan vara baserade på felaktiga eller ofullständiga antaganden.

Trots dessa osäkerheter, kan man argumentera för att det är bättre att förbereda sig än att inte förbereda sig alls. En viss nivå av förberedelse mot vatteninträngning och extremvärme anses vara rimlig i enlighet med tjänsteutlåtandet.

Städer bör agera proaktivt medan klimatprognoser fortfarande utvecklas. Vi önskar dock att detta sker med en bredare riskbedömning baserat på fler väderförhållanden kombinerat med sunda åtgärder.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-08-23

Diarienummer 0258/23

Handläggare

Anders Roswall, Cornelia Lönnroth

Telefon: 031-368 00 52

E-post: anders.roswall@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att analysera klimateffekters påverkan och konsekvenser för verksamheten samt nominering av åtgärder till klimatanpassningsplanen

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Nominering av åtgärdsbehov till det fortsatta arbetet med stadens klimatanpassningsplan i enlighet med vad som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande sidan 6 godkänns.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har gett stadens nämnder och styrelser i uppdrag att analysera klimataffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till klimatanpassningsplanen. Stadsledningskontoret har genomfört analysen för kommunstyrelsens och kontorets verksamheter i byggnaderna kring Gustaf Adolfs torg. De två övergripande effekterna av klimatpåverkan bedöms vara risk för vatteninträngning i byggnaderna och extrem temperatur. I ärendet föreslås förebyggande åtgärder för att möta dessa risker, men dessa behöver vidare analyseras och bedömas av Higab AB som fastighetsägare och stadsmiljöförvaltningen som ansvarar för markytorna kring fastigheterna. I det fortsatta arbetet med framtagande av planen kan ytterligare åtgärdsbehov inom samordningsuppdraget för klimatanpassning komma att identifieras.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Åtgärder för att förebygga klimatförändringens risker i form av skador på fastigheter, försämrade arbetsmiljö och konsekvenser för verksamhetens effektivitet är svår att uppskatta i dagsläget. Det är dock rimligt att anta att kostnaderna för förebyggande åtgärder är låga i relation till de kostnader som kan uppstå vid renoveringsbehov på grund av skador på byggnaderna.

Vissa åtgärder kan medföra investeringsbehov för fastighetsägaren Higab AB och för stadsmiljöförvaltningen kan investeringsbehov uppstå i samband med eventuella åtgärder för att hantera vattenavledning på kringliggande gatuplan. Genomförande av förebyggande åtgärder i fastigheterna medför driftkostnader i form av ökade lokalkostnader för kommunstyrelsen och stadsledningskontoret.

Bedömning ur ekologisk dimension

Klimatanpassning i form av åtgärder i verksamheternas fastigheter är nödvändig för att säkerställa goda verksamhetslokaler. I det fall stora skador inträffar på kulturbyggnaderna till följd av klimatförändringar kan omfattande reparations- och förstärkningsarbeten snarare medföra negativ miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Vissa förebyggande åtgärder för att hantera effekter av klimatförändringar bedöms säkerställa en god hälsoeffekt för personalen i verksamhetsbyggnaderna. Att möta risker för exempelvis ohälsosam luftfuktighet och temperatur bedöms vidare positivt påverka möjligheten att utföra verksamhetsuppdraget.

Samverkan

Information ges till de fackliga organisationerna på möte med förvaltningens samverkansgrupp 2023-08-24.

Bilaga

Kommunfullmäktige protokollsutdrag 2023-01-26 § 17

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2023-01-26 § 17 att ge stadens nämnder och styrelser i uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till klimatanpassningsplanen.

Stadsledningskontoret ger i detta tjänsteutlåtande förslag till åtgärdsbehov för den egna organisationens verksamhetslokaler i fastigheterna runt Gustaf Adolfs torg.

Beskrivning av ärendet

Gemensam och cyklisk process för stadens klimatanpassningsplan

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för staden. En genomgång av nuläget pekade på behov av ett övergripande och gemensamt anpassningsarbete inom Göteborgs Stad. Staden saknade en heltäckande bild av åtgärdsbehovet ute i verksamheterna och därmed för staden som helhet. En snabb kunskapsutveckling inom området innebär också att det finns en reell risk att ”fel” och o-koordinerade åtgärder tas fram och kan leda till ”missanpassningar”. Det klimatanpassningsarbete som redan pågår behöver fångas in och knyts till en samlad process för staden.

Utgångspunkten är därför en cyklisk process som gör det möjligt att löpande integrera ny kunskap, identifiera behov och hantera osäkerheter och förändrade förhållanden (se figur ovan). Processen innebär ett stegvist arbete med att analysera riskerna, identifiera åtgärdsbehov, ta fram och besluta om prioriterade åtgärder, genomföra åtgärderna, samt följa upp och vid behov justera processen inför nästa cykel.

Klimatanpassningsplanen blir i denna process att likställa med en åtgärdsplan innehållande de insatser som kommunen behöver prioritera, besluta om och genomföra i ett successivt anpassningsarbete. Planen blir återkommande och kan justeras och utökas över tid i takt med att beslutade åtgärder genomförs och arbetet följs upp.

För att bedöma vilka insatser som behövs och var dessa gör mest nytta för helheten, behöver arbetet ske växelvis; ett analys- och bedömningsarbete ute i verksamheterna och en central samordning och prioritering av åtgärderna under ledning av kommunstyrelsen.

Uppdrag till nämnder och styrelser i framtagande av planen

Klimatanpassningsarbetet behöver omfatta samtliga av stadens verksamheter inklusive staden som fastighetsägare. Förvaltningar och bolag behöver ta ett brett grepp i frågan och bedöma hur väl rustade de står för ett förändrat klimat utifrån de utmaningar det innebär för just deras verksamhet. Ytterst är anpassningsförmågan en kvalitetssäkring av verksamhetens uppdrag.

För att säkra framdrift i arbetet med planen beslutade kommunfullmäktige om ett uppdrag till stadens nämnder och styrelser att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till planen. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Verksamheternas åtgärdsbedömningar ska ses som förslag till åtgärder som sammantaget utgör ett underlag för kommande steg att prioritera åtgärder till planen. Under ledning av kommunstyrelsen kommer ett sammanhållet arbete med åtgärderna genomföras under hösten 2023 för att få fram de åtgärder som är gemensamma och prioriterade för staden som helhet.

Uppdraget till nämnder och styrelser ska ses som startskott för ett aktivt och långsiktigt anpassningsarbete, ett arbete som behöver bedrivas verksamhetsnära och cykliskt och som succesivt byggs upp i och med framtagandet av planen och kommande planer.

Klimatanpassningsplanen kommer att återrapporteras till kommunfullmäktige senast kvartal 2 2024.

Analys av climateffekternas påverkan och konsekvenser samt identifiering av åtgärdsbehov

Stadsledningskontoret har analyserat climateffekternas påverkan och konsekvens för kommunstyrelsens verksamhet i byggnaden Rådhuset och stadsledningskontorets verksamhet i kvarteret Högvakten. Fastigheten Börsen inkluderas i analysen.

De två övergripande effekterna av klimatpåverkan bedöms vara risk för vatteninträngning i byggnaderna och extrem temperatur. Skyfall var ett scenario i risk- och sårbarhetsanalys (RSA) 2023 och utgör underlag för denna analys av climateffekters påverkan.

Vatteninträngning i byggnader

Vatteninträngning i byggnader kan orsakas av exempelvis skyfall och dagvatten, hög vattennivå i Göta älv, hög grundvattennivå, storm med hög havsvattennivå, havsnivåhöjning.

Byggnaderna har tillsammans ett tiotal entrédörrar varav ett antal ligger i nivå med kringliggande gatuplan. Skyfall kan medföra att markplanets vattenavrinning inte är tillräcklig med konsekvensen att vatten rinner in i byggnader via entréer. Förutom skador på byggnader, interiörer, kan teknisk utrustning så som el- och IT-utrustning slås ut och skadas. Vatten kan rinna ner i källarplan där bland annat ett arkiv är beläget.

Översvämning av kanalen vid Gustaf Adolfs torg kan medföra liknande konsekvenser som skyfall och dagvatten. Byggnaderna kan även utsättas för vatteninträngning underifrån, främst på grund av höjd grundvattennivå. I första hand påverkas byggnadernas botten- och källarplan.

Verksamhetsmässiga konsekvenser av vatteninträngning i byggnader är att såväl det politiska arbetet i Rådhuset och Börsen som stadsledningskontorets utförande av grunduppdraget påverkas. Risk finns för begränsad tillgänglighet för besökare och anställda, nedsatt funktionalitet avseende reglering av byggnaders luftfuktighet, värme och kyla samt IT-teknik och övriga arbetsredskap. Sammantaget försämras arbetsmiljön vilket i sin tur bedöms påverka effektivt arbete inom kommunstyrelsen och hos stadsledningskontoret.

Samtliga byggnader är äldre kulturfastigheter som kan vara svåra att åtgärda och förstärka i förebyggande syfte. I 2023 års Risk och sårbarhetsanalys (RSA) genomfördes ett skyfallsscenario och ett antal åtgärder är planerade att genomföras på kort sikt. En inventering ska genomföras av var teknisk utrustning är placerad och vid behov ska denna utrustning höjas till en säker nivå eller flyttas för att minimera risken att slås ut vid vatteninträngning. En annan åtgärd är att säkerställa och eventuellt förstärka pumpstationer i källarplanen för att dränera eventuell vatteninträngning från gatuplan eller underifrån.

Vidare analys behöver göras tillsammans med fastighetsägaren Higab AB för att bedöma möjliga förebyggande åtgärder. Stadsmiljöförvaltningen ansvarar för vattenavrinning av

gatuplanet och en möjlig åtgärd är att bygga spärrar/förhöjningar som avleder vatten från entréer. Ett beroende finns även till Intraservice som tjänsteleverantör avseende IT-infrastruktur, placering av IT-plintar med mera utifrån säker funktionalitet.

Extrem temperatur

En effekt av klimatförändringarna är att extremvärme bedöms förekomma mer frekvent framöver. Fastigheterna Rådhuset och kvarteret Högvakten har tillgång till fjärrkyla, men ett antagande är att denna kan bli otillräcklig vid vissa extrema situationer. Det kan innebära att delar av eller hela byggnaden inte kan användas. Det är vidare tänkbart att brist på fjärrkyla i staden kan uppstå eller att den behöver styras till prioriterade verksamheter.

Verksamhetsmässiga konsekvens av extrem värme bedöms vara försämrad arbetsmiljö, och eventuell rekommendation att om möjligt arbeta hemifrån. Risk finns för att organisationen påverkas negativt avseende utförandet av verksamhetsuppdraget. Teknisk utrustning så som serverhallar och el-centraler är känsliga för hög temperatur, och det förekommer redan idag att larm om hög temperatur löses ut.

Higab AB är involverad i analys och möjlighet att förebygga konsekvenser av värmeböljor. Beroende finns till annan myndighet, Länsstyrelsen, då fastigheterna är byggnadsminnen. Detta påverkar möjligheten att installera exempelvis solskyddsfilm på fönster, jalousier och markiser som sol-/värmeskydd.

Extrem kyla kan medföra svårigheter att värma de äldre kulturbyggnaderna, då det är svårt att få dem lika energieffektiva som nyproducerade byggnader. Risk och konsekvenser av extrem kyla bedöms dock betydligt lägre än motsvarande för extrem värme.

Nominering av åtgärder till klimatanpassningsplanen

De förebyggande åtgärder som stadsledningskontoret bedömer behöver genomföras avseende vatteninträngning och effekter av värmebölja i fastigheterna kring Gustaf Adolfs torg sammanfaller troligen med liknande åtgärder i en del av stadens övriga kontors- eller verksamhetsbyggnader. Följande åtgärder nomineras till det fortsatta arbetet med planen. För vissa åtgärder finns beroenden till annan part, och/eller krävs samordning och ansvarsfördelning inom staden:

1. Inventera var teknisk utrustning är placerad och vid behov flytta denna till en säker nivå för att minimera risken att slås ut vid vatteninträngning.
2. Säkerställa funktionalitet och eventuellt förstärka pumpstationer i källarplan för att dränera eventuell vatteninträngning från gatuplan eller underifrån.
3. Utredda förutsättningarna att bygga bort risk för vatteninträngning i byggnader via entréer genom att leda bort vattnen på markplanet.
4. Utredda möjligheten att installera sol-/värmeskydd på fasader, exempelvis solskyddsfilm på fönster, jalousier, markiser samt se på förutsättningar till trädplanteringar på Gustaf Adolfs torg för att skapa skugga och svalka.

Utöver den analys som stadsledningskontoret gjort utifrån egen kunskap och kompetens bedömer kontoret det nödvändigt att Higab AB som fastighetsägare och stadsmiljöförvaltningen som ansvarig för kringliggande gator och torg genomför en

fördjupad analys och konsekvensbedömning med vidare förslag till möjliga förebyggande åtgärder.

- Higab AB analyserar och konsekvensbedömer risker som kan uppstå vid vatteninträngning i byggnader och hög temperatur i samband med värmebölja och ger förslag på möjliga förebyggande åtgärder. Uppskattad kostnad för åtgärder beräknas.
- Stadsmiljöförvaltningen analyserar och konsekvensbedömer risker som kan uppstå vid skyfall och dagvatten med vatteninträngning i byggnader på grund av otillräcklig avrinning på gatuplan och torg, samt ger förslag på möjliga förebyggande åtgärder. Uppskattad kostnad för åtgärder beräknas.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret föreslår nominering av de fyra ovan presenterade förebyggande åtgärderna. Bedömningen är vidare att fastighetsägaren Higab AB och stadsmiljöförvaltningen utifrån deras verksamhetsansvar behöver göra fördjupade analyser och konsekvensbedömningar med vidare förslag till möjliga förebyggande åtgärder. Ett beroende finns även till Intraservice som tjänsteleverantör avseende IT-infrastruktur. I dagsläget är det inte möjligt att beräkna kostnader för nödvändiga förebyggande åtgärder.

Stadsledningskontoret bedömer vidare att det i det fortsatta arbetet med att ta fram klimatanpassningsplanen kan komma att identifiera fler åtgärdsbehov kopplade till samordningsuppdraget för klimatanpassning.

Anders Roswall
Chef för område kontorsledning

Eva Hessman
Stadsdirektör

Delrapportering i uppdraget att ta fram en klimatanpassningsplan – uppdrag till stadens nämnder och styrelser att analysera klimateffekternas konsekvenser och åtgärdsbehov för sin verksamhet

§ 17, 0120/22

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Göteborgs Stads nämnder och styrelser får i uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan.
2. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Handling

2022 nr 259.

Yrkanden

Helena Norin (MP), Martin Wannholt (D), Eva Flyborg (L), Sarah Ullmark (M) och Karin Pleijel (MP) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Emma Ylivallo Altenhammar (SD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag och tilläggsyrkande från SD i kommunstyrelsen.

Propositionsordning

Kommunfullmäktige beslutar först att bifalla kommunstyrelsens förslag.

Ordföranden ställer härfter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen och finner att det har avslagits. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för avslag och Nej för bifall till tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen.”

Omröstningen utfaller med 70 Ja mot 9 Nej. 2 ledamöter är frånvarande. Hur var och en röstar framgår av bilaga 4.

Reservation

Ledamöterna från SD reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna yrkandet.

Protokollsutdrag skickas till

Stadens nämnder och bolag

Under behandling av ovanstående ärende ajournerar ordföranden mötet i enlighet med § 21 i kommunfullmäktiges arbetsordning.

Dag för justering

2023-02-09

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Aslan Akbas

Justerande

Håkan Eriksson

Justerande

Margareta Broang

Justerande

Lisbeth Sundén Andersson